

משום איסור כלאים באבנט [לדעת הסובר אבנט כהן הדיוט זהו אבנטו של כהן גדול. אך אפשר שאע"פ שהיה של כלאים, אין איסור להציעו תחתיו מפני שבגדי כהונה קשים הם ואין חשש חימום מן הבגד. כן הסיק רב אשי]. אלא הניחו כנגד ראשיהם, ואין חוששים שמא יתגלגלו עליהם בשנתם.

א. הרמב"ם כתב שהיו מניחים הבגדים כנגד ראשיהם. ומשמע שמתחת ראשיהם אסור, ועל כרחק לומר שטעמו משום איסור כלאים, שהרי פסק להלכה שבגדי כהונה מותר ליהנות מהם במקדש. ונראה א"כ שסובר הרמב"ם על פי סתימת הסוגיות שבגדי כהונה לא היו קשים ולפיכך אסור להציעם תחת מראשותם (עפ"י זבח תודה).

דעת הראב"ד שבגדי כהונה אין בהם משום איסור כלאים במקדש אפילו שלא בשעת עבודה, ואולם בלילה שאין ראוי לעבודה – אסור (עפ"י כס"מ וו"ת).

ב. משמע מדברי המפרש (בע"ב ד"ה שריא) שהפחה בבגדי כהונה אסורה.

דיני כלאים בבגדים קשים ובהצעה – ביומא סט.

ד. אלו הנהגות דרך ארץ מוזכרות בסוגיא?

בית הכסא של כבוד; כשהוא נעול בידוע שיש שם אדם, והבא חוזר לאחוריו ואינו נכנס. ושאינו של כבוד – נוחרים הם זה לזה, לסימן אם יש שם אדם. ואולם דעת רב ספרא היתה הואיל ויש סכנה בעמוד / בסילון החוזר, לכן אין להמנע מלבוא לשם אעפ"י שיש שם אדם;

הוראת רב ורב הונא לבניהם: הרגילו עצמכם לצאת להיפנות בשחשכה או לפנות אור היום, כדי שלא תצטרכו להרחיק מדי שאז מצויים אנשים שם, והרי תשהו נקביכם בכך ותסתכנו;

שב וגלה (עצמך), כסה וקום;

שטוף כוסך לפני שתייתך (שמא קודמך לא שטפו), ושטפו לאחר שתייתך (במקום הנחת הפה, לשטוף את רוק פיו. המפרש, ר"ג והרא"ש). וכשאתה שותה מים (שאינן בהם משום בזיון אוכלים. המפרש), שפוך מהם (כנגד מקום שהיה שם פיך. ר"ג) ואח"כ תן לתלמידך. אמר רב אשי: הלכך תלמיד השופך בפני רבו – אין בכך חוצפה.

כל דבר אל תפלוט בפני רבך, מלבד דלעת חיה (כגרסת הב"ח), שהיא מזיקה לגוף כפתילה של אבר. [הרק בפני חברו ונמאס – נתבע על כך. ע' חגיגה ה.].

עוד על הנהגות בית הכסא, עניני צניעות ובריאות – בברכות סב.

דף כח

ה. א. האם היה פיקוח על משמרות שומרי המקדש?

ב. האם היו אכסדראות במקדש?

ג. אלו דברי שבה על תוכחה ואמונה – יתרה מוזכרים בסוגיא?

א. איש הר הבית היה מחזר על כל משמר ומשמר, ואבוקות דולקות לפניו, וכל משמר ומשמר שאינו עומד ואומר לו: איש הר הבית, שלום עליך – ניכר שהוא ישן. חובטו במקלו, ורשות היתה לו לשרוף כסותו, ואז נודע הדבר לשאר שומרים, שאומרים מה קול בעזרה – קול בן לוי לוקה ובגדיו נשרפים שישן לו על משמרתו.

[כאשר הגיע רבי יוחנן למשנה זו, היה אומר: אשריהם לראשונים שאפילו על אונס שינה עושים דין, שלא על אונס שינה על אחת כמה וכמה].

ב. אכסדראות היו סביבות העזרה, עשויים אבן או לבנים אבל לא עץ (לא תטע לך אשרה כל עץ אצל מזבח ה' אלקיך – לא תטע אשרה; לא תטע כל עץ אצל מזבח).

ג. תניא רבי אומר: איזוהי דרך ישרה שיבור לו האדם – יאהב את התוכחות, שכל זמן שתוכחות בעולם – נחת רוח באה לעולם, טובה וברכה באות לעולם, ורעה מסתלקת מן העולם (ולמוכיחים ינעם ועליהם תבוא ברכת טוב). ויש אומרים: יחזיק באמונה יתרה. (עיני בנאמני ארץ לשבת עמדי, הלך בדרך תמים הוא ישרתני).

אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן: כל המוכיח את חברו לשם שמים, זוכה לחלקו של הקב"ה שנאמר מוכיח אדם – אחרי. ולא עוד אלא שמושכים עליו חוט של חסד שנאמר (בהמשך המקרא) חן ימצא ממחליק לשון.

1. א. מה היה סדר הפעולות במקדש עד לתרומת הדשן?

ב. מהן הפעולות שנעשו אחר תרומת הדשן עד להעלאת עצים על המזבח?

א. מי שזכה בתרומת הדשן, היה נוטל את המפתח מתחת הטבלה של שיש שהוא מונח שם, פתח את הפשפש שבשער הפנימי של בית המוקד, והשער עדיין סגור, נכנס ונכנסו הכהנים אחריו ושתי אבוקות של אור בידם. נחלקו לשתי כתות; אלו מהלכים באכסדרה (שהיתה מקפת העזרה, לעמוד תחתיה ולהצניע כלים. המפרש) דרך מזרח, ואלו מהלכים דרך מערב עד שמגיעים שניהם למקום עושה החביתים. הגיעו – אלו ואלו אומרים: שלום, הכל שלום. כלומר לא חסר דבר. העמידו (מאותם כהנים. המפרש. ור"ג פירש 'העמידו' – הקיצו) את עושה החביתים להחם חמין לרבוכה [אבל אין מקריבים כלום עד שקרב קרבן התמיד]. הזוכה בתרומת הדשן, מזכירים לו להזהר לא לגעת בכלי עד שיקדש ידים ורגלים מן הכיור, וכן אומרים לו (כפירוש המפרש): המחטה נתונה במקצוע שבין כבש למזבח במערב הכבש. נכנס לבדו ללא נר בידו ומהלך לאור המערכה. היה מהלך במזרחו של כבש, והכבש חוצץ בינו ובינם ומסתירו – עד שהיו שומעים קול העץ של המוכני שעשה בן קטין לכיור, ואז הם יודעים שהוא מקדש ידיו ורגליו. נטל מחתת הכסף ועלה לראש המזבח, פינה הגחלים אילך ואילך וחותה את המאוכלות הפנימיות, שכבר נעשו דשן. שיעורו לא פחות מקומץ (יומא כד).

ירד מן הכבש ופנה לצפון (לכיוון המזבח) במזרחו של כבש, כעשר אמות, צבר את הגחלים על הרצפה (ושמו – בנחת; כולו; שלא יפזר) רחוק מן הכבש שלשה טפחים.

פרק שני

ב. ראוהו אחיו שירד מן הכבש לתרום, והם רצים ובאים. מהרו וקדשו ידיהם ורגליהם מן הכיור, נטלו את המגרפות (= יעים. וע' ר"ג) ואת הצינורות (= מולגות) ועלו לראש המזבח. האברים והפדרים שלא נתעכלו מבערב, מסלקים אותם לצדי המזבח, ואם אין שם מקום – סודרים אותם בסובב ועל הכבש (אך לא על הרצפה – שלא יפסלו בלינה בעלות השחר. מפרשים) עד שיסדרו את המערכה. החלו מעלים האפר על גבי התפוח שבאמצע המזבח.

[הוצאת הדשן נעשתה על ידי פסתכתך – כלי גדול בנפח לתך, ושתי שרשרות היו לו (להלן לג.). לא נערך פייס להוצאת הדשן. ונעשית בכהנים תמימים המלובשים בארבעה בגדי כהונה. רגילים היו לעשותה בכל יום אבל מצד הדין אינה חובה יומיומית. ברגילים לא היו מוצאים הדשן כדי להראות ריבוי הקרבנות, והוא נוי למזבח.

יש אומרים שגם בהוצאת הדשן כמו בתרומתו, צריך להניח הדשן בנחת ושלא יפור (עפ"י רמב"ם תמידין ומוספין ב, יג-טו; לקוטי הלכות ועוד).
מימיו לא נתעצל הכהן מלהוציא את הדשן.

דף כט

ז. א. סידור המערכות במזבח – כיצד?

ב. אלו עצים היו משמשים למערכה ואלו פסולים לה?

א. לאחר שנתרם הדשן ונאסף האפר לתפוח, החלו מעלים גזירים לסדר את המערכה הגדולה. התורם את הדשן היה מסדרה (יומא כב). המערכה היתה נתונה במזרחו של המזבח, וחזיתה מזרחה – כדי שתנשב בה הרוח הבאה מן הפתח שבמזרח. לפי דעת אמוראים אחת (ל) משם גם מציתים האליתא (= עצים קטנים). ראשי הגזירים היו נוגעים בתפוח שבאמצע המזבח. וריוח היה בין הגזירים, משם היו מציתים את האליתא. לאחר סידור מערכה גדולה, חוזר ובורר עצי תאנה יפים לסדר מערכה שניה, ממנה היו נוטלים גחלים להקטרת הקטורת על מזבח הפנימי, ועליה היו מקטירים בויכי לבונה. מקום מערכה זו היה כנגד קרן מערבית דרומית, משוכה מן הקרן כלפי צפון ארבע אמות ולא יותר [כמאן דאמר מזבח בצפון העזרה, ואם יעשה יותר צפונה כי אז לא תהא כנגד פתח ההיכל, ולמדנו שכל הניטל מבחוץ לפנים צריך להיות בסמוך לפנים – לפני ה'. לפי דעות אחרות, היתה משוכה מצד דרום כשיעור אחר – כדי שתהא מול פתח אהל מועד, כמפורש בנבחים נח]. כמות העצים הנצרכת למערכה זו – באומדן חמש סאים גחלים, [כדי לחתות ממנה בכלי של ארבעה קבין]. ובשבת – שמונה סאים. [שלשה סאים נוספים לצורך הקטרת שני בויכי לבונה].

נטל גחלים שלא מכנגד הפתח – כשר בדיעבד (תוס' נבחים נח עפ"י יומא מה מהו). ומלשון רש"י ביומא משמע שרק המערכה צריכה להיות כנגד הפתח, אבל אפשר ליטול הגחלים מצדי הפתח, צפון או דרום (עפ"י תורא"ש יומא מה). ומדברי הרמב"ם (יוהכ"פ ד) יש מדייקים שאין צריך מכנגד הפתח ממש אלא ממערב למזבח.

לאחר סידור המערכות, מחזירים על גביהם את האברים והפדרים שסולקו הצדה, וקודם לכן היו מעלים בכל יום על המערכה הגדולה שני גזרי עצים [בקעים גדולים משופים], וזכה בסידורם מי שזכה בתרומת הדשן (המפרש, עפ"י יומא לג). מציתים אש בשתי המערכות. הצתת האליתא נעשית על גבי המזבח ולא למטה (יומא מה).

א. המפרש נקט שלפני הקטרת האברים והפדרים שמאומול, היו מקטירים את אברי התמיד.

והרא"ש חולק, וכן בבאורי הגר"א וריעב"ץ.

ב. סידור המערכה קודם שתרם את המזבח – יפרק.

קודם סידור המערכה צריך להביא האש (וערכו עצים על האש. עפ"י ירושלמי יומא ב, א; תו"כ). ערך המערכה מקודם – יפרק (תורת הקדשים). ואין הכוונה על כל המערכה אלא הכוונה שיש מצוה להוסיף עצים אחר שכבר הצית המערכה, והיינו מצות שני גזירי עצים (חזון איש). ונראה